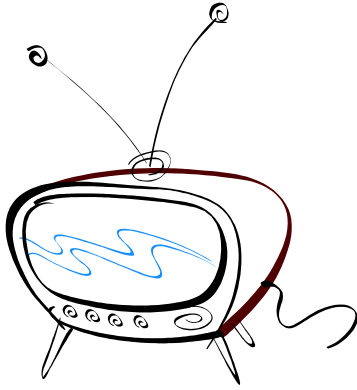

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

VPLIV MNOŽIČNIH MEDIJEV NA PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICE

Larisa Kac
Zala Knez
Oksana Zupanc

MENTORICA

Simona Turnšek, prof. razrednega pouka

Celje, marec 2011

Osnovna šola Hudinja Celje

VPLIV MNOŽIČNIH MEDIJEV NA PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorice:

Larisa Kac, 8. b

Zala Knez, 8. b

Oksana Zupanc, 8. b

Mentorica:

Simona Turnšek, prof. razrednega pouka

Lektorica: Olga Kožel, prof. slovenščine

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2011

POVZETEK

Prosti čas je čas, namenjen predvsem zabavi, razvedrilu in počitku. Ker živimo v svetu, ki so ga zavzeli mediji, vse več časa namenjamo prav njim, pri tem pa se premalo zavedamo njihovih negativnih vplivov.

S pomočjo anketnega vprašalnika smo želeli ugotoviti, kakšen je vpliv množičnih medijev na preživljanje prostega časa učencev Osnovne šole Hudinja.

Izkazalo se je, da imajo učenci kljub obveznostim na voljo dovolj prostega časa, ki ga najpogosteje povezujejo s časom za počitek, druženjem s prijatelji in športnimi aktivnostmi. Kljub temu skoraj polovica anketiranih učencev prosti čas še vedno preživlja doma.

Ugotovili smo, da učenci množične medije pogosteje uporabljajo predvsem za sprostitev, ne pa toliko za učenje in iskanje novih informacij. Prav tako se je izkazalo, da učenci bistveno manj časa preživljajo ob branju tiska ali poslušanju radia.

Učenci odgovornost za preživljanje prostega časa prenašajo na svoje starše in njihovo aktivnost povezujejo prav z njimi. Menimo, da so starši vsekakor pomemben dejavnik pri preživljanju prostega časa, predvsem s pozitivnimi vzpodbudami in ne s prevzemanjem odgovornosti nase. Odgovornost za preživljanje prostega časa nosimo namreč sami.

KAZALO

1 UVOD	1
2 PROSTI ČAS	3
2.1 FUNKCIJE PROSTEGA ČASA	3
2.2 DEJAVNOSTI PROSTEGA ČASA	3
2.3 PROSTI ČAS MLADIH NEKOČ IN DANES	4
3 MNOŽIČNI MEDIJI	5
3.1 PREDSTAVITEV MNOŽIČNIH MEDIJEV	5
3.1.1 TISK (časopisi, revije)	5
3.1.2 RADIO	6
3.1.3 TELEVIZIJA	7
3.1.4 INTERNET	7
3.2 POZITIVNI IN NEGATIVNI UČINKI MEDIJEV	8
4 NAMEN	11
5 HIPOTEZE	11
6 VZOREC	11
7 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV	11
8 MERSKI INSTRUMENT	12
9 REZULTATI IN RAZLAGA	13
9. 1 ANALIZA	13
9. 3 RAZLAGA HIPOTEZ	23
10 ZAKLJUČEK	24
VIRI IN LITERATURA	25
PRILOGE	26

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 1: Kaj vam pomeni beseda »prosti čas«?	13
Tabela 2: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 2: Koliko prostega časa imaš na dan?	14
Tabela 3: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 3: Kje najpogosteje preživljaš prosti čas?	15
Tabela 4: Aktivnosti v prostem času.	15
Tabela 5: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 5: Koliko ur dnevno preživiš pred navedenimi mediji?	16
Tabela 6: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 6: Zakaj uporabljaš zgoraj naštete medije?	17
Tabela 7: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 7: Kaj najpogosteje gledaš na televiziji?	18
Tabela 8: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 8: Kaj najpogosteje poslušas po radiu?	19
Tabela 9: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 9: Kaj najpogosteje počneš na internetu?	20
Tabela 10: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 10: Ali meniš, da mladi premalo časa preživljate na prostem, v naravi?	21
Tabela 11: Predlogi učencev, kako povečati količino preživljanja časa na prostem, v naravi.	22

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Kaj vam pomeni beseda »prosti čas«?	13
Graf 2: Koliko prostega časa imaš na dan?	14
Graf 3: Kje najpogosteje preživljaš prosti čas?	15
Graf 4: Koliko ur dnevno preživiš pred navedenimi mediji?	17
Graf 5: Zakaj uporabljaš zgoraj naštete medije?	18
Graf 6: Kaj najpogosteje gledaš na televiziji?	19
Graf 7: Kaj najpogosteje poslušas po radiu?	20
Graf 8: Kaj najpogosteje počneš na internetu?	21
Graf 9: Ali meniš, da mladi premalo časa preživljate na prostem, v naravi?	22

1 UVOD

Smo učenke 8. b razreda Osnovne šole Hudinja. Ker danes mladi vse več prostega časa preživljamo pred in z množičnimi mediji, smo se odločile raziskati vpliv množičnih medijev na preživljanje prostega časa.

Dandanes si ne predstavljamo življenja brez medijev. Prvi stik z mediji se začne že v ranem otroštvu. Večina današnjih otrok že od malih nog odrašča s tehnologijo, ki je prisotna v naši domovih. Preživljanje prostega časa pred množičnimi mediji ima tako pozitivne kot negativne učinke.

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti, kako učenci Osnovne šole Hudinja preživljajo svoj prosti čas. Zanimalo nas je predvsem, kakšen je pogled učencev razredne in predmetne stopnje na različne množične medije ter kakšen vpliv imajo posamezni množični mediji na preživljanje prostega časa.

Preden smo se lotili raziskovanja, smo v knjižnici poiskali in prebrali različno literaturo ter prebrskali številne spletne strani in v teoretičnem delu zapisali že uveljavljena teoretična izhodišča na področju množičnih medijev in preživljanja prostega časa.

Do odgovorov na naša vprašanja smo prišli s pomočjo anketnega vprašalnika za učence, kjer smo želeli ugotoviti, kakšen je vpliv množičnih medijev na preživljanje prostega časa učencev Osnovne šole Hudinja.

TEORETIČNI DEL

2 PROSTI ČAS

Prosti čas je čas, ki ni vezan na vsakodnevne naloge in obveznosti, kot so šolske obveznosti, ki so vezane na določen čas in prostor. Prosti čas je čas, kjer se lahko svobodno odločamo, kaj bomo počeli. To je čas, ki pomeni razvedrilo, igro, ugodje, ko si mladostnik različne dejavnosti izbere sam in ko to, kar počne, počne z veseljem. Pojem prostega časa vsebuje neko brezskrbnost. Ne sme biti pogojen z določeno nujnostjo ali koristnostjo, čeprav le-ta sama po sebi ni izključena (Bajzek, 2003).

Sprostitev, razvedrilo in osebnosti razvoj so tri komponente vsakega prostega časa. Prosti čas otroku predstavlja raznovrstne možnosti različnih dejavnosti, za katere se sam odloča, bodisi, da se spočije, da se razvedri ali da pridobi nove informacije (Bajzek, 2003).

2.1 FUNKCIJE PROSTEGA ČASA

Navedene so tri funkcije prostega časa:

- počitek oziroma sprostitev, ki omogoča premagati fizično in psihično utrujenost in napetost,
- zabava in razvedrilo:
 - a) razvedrilo, ki vpliva na stil življenja posameznika, praktične aktivnosti: igra, šport potovanja ...
 - b) razvedrilo, ki nastane v kontekstu z umetniškimi vsebinami: obisk kina, gledališče, branje ...
- nemoten in svoboden razvoj osebnosti (telesne, intelektualne, čustvene, estetske, delovne, moralne, socialne kvalitete), tesno povezan z neformalnim izobraževanjem in vrstniško socializacijo (Drgenc, 2004).

2.2 DEJAVNOSTI PROSTEGA ČASA

Dejavnosti prostega časa so vse dejavnosti, s katerimi se ukvarjamo ljudje v prostem času. Bistveno je, da so take, ki ne sprevržejo pristnega prostega časa v čas obveznosti. So take, da se človek lahko v njih izraža sproščeno, ustvarjalno. Dejavnosti so lahko občasne (izlet, sprehod, družabna igra) ali trajnejše (potekajo vso leto) (Drgenc, 2004).

2.3 PROSTI ČAS MLADIH NEKOČ IN DANES

Prosti čas je predstavljal nekoč privilegij le nekaterih. Njegova vsebina je bila vezana na razredno pripadnost oziroma pripadnost sloju. Zgodovinski pregled pokaže, da je imel prosti čas vedno takšno vrednost, kot mu jo je pripisoval vladajoči razred. Prosti čas poznajo vse družbe, njegovo preživljanje pa ima vedno tudi razredni značaj.

Ko posameznik opravi svoje poklicne, družinske in socialne obveznosti, lahko svobodno izbere počitek, zabavo, izpolnjevanje svojega znanja, izboljšanje sposobnosti ali povečanje svojega sodelovanja v družbenem življenju (Ule, 1996).

Vsebina, sestava, pa tudi obseg prostega časa so odvisni od spola, starosti, izobrazbe, poklica, socialne pripadnosti, okolja, tradicije, imetja. Ljudje imamo različno odmerjen prosti čas. Večina mladih v prostem času posluša glasbo, gleda televizijo, bere časopise ali revije. V novejšem času pa je vse bolj razširjena uporaba interneta. Nove oblike zabave, ki jih ponuja informacijska tehnologija, so vrnilo mladost iz javnosti v zasebnost njihovih sob. Povečala se je odvisnost mladih od proizvodov komercialne kulture (Ule, 1996).

Tomori opozarja, da ima izpostavljenost medijem lahko tudi škodljive posledice za otrokov telesni in duševni razvoj. V obdobju adolescence je razvoj moralnih in etičnih vrednot še posebno pomemben. Usmeritve, ki jih mladostnik ponotranji z likov, ki jih izbira kot ego ideale, postanejo del njegovega vrednostnega sistema in prav opazno uravnavajo njegove motive in vedenje. Otrok je na tej razvojni stopnji še posebej dojemljiv za teme, kot so spolnost, ugodje, nasilnost in medsebojni odnosi. Veliko medijskih sporočil povezuje med seboj prav vse te teme na izjemno neustrezen in zato škodljiv način (Tomori, 2000).

Na prevelik obseg časa, ki ga mladi preživijo pred televizijo in računalnikom, opozarjajo tudi mnogi evropski strokovnjaki, zato v osnutku deklaracije Sveta Evrope o športu otrok in mladine pod eno od smernic nadaljnjega dela navajajo spodbujanje staršev k omejitvi preživljanja časa njihovih otrok pred televizijskimi in računalniškimi ekrani (Jurak, 2002).

3 MNOŽIČNI MEDIJI

Današnjemu času pogosto pravimo medijski čas. Množični mediji imajo v naši družbi pomembno vlogo, saj omogočajo javno komuniciranje, posebej namenjeni so doseganju široke javnosti.

Množično komuniciranje lahko označimo kot javno, hitro in minljivo. Sporočila so namenjena razmeroma velikemu, heterogenemu in anonimnemu občinstvu. Sporočila so objavljena javno, pogosto so časovno usklajena tako, da hkrati dosežejo čim večje število članov občinstva in so minljiva. Najbolj uporabljeni množični mediji so: tisk, radio, televizija in internet (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

Množični mediji opravljajo štiri osnovne funkcije:

- **informacijska funkcija:** omogoča seznanjenje občinstva z dogodki,
- **interpretacijska funkcija:** omogoča občinstvu, da si oblikuje mnenje,
- **socializacijska funkcija:** omogoča prenos znanja z ene generacije na drugo,
- **zabavna funkcija:** omogoča razvedrilo in sprostitev občinstva (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

3.1 PREDSTAVITEV MNOŽIČNIH MEDIJEV

3.1.1 TISK (časopisi, revije)

Mnoge študije so potrdile pomembnost tiska za vsa življenjska področja. Brez časopisa bi bilo oteženo politično življenje, kulturne predstave bi bile brez obiskovalcev, ljudje bi manj gledali televizijo in manj zahajali v kino (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

Nemška teorija tiska navaja štiri značilnosti, ki opredeljujejo časopis:

- **publiciteta** oziroma javna objava informacij,
- **aktualnost** oziroma objava družbeno relevantnih informacij,
- **univerzalnost** oziroma raznolikost informacij za široko paleto bralcev,
- **periodičnost** v izhajanju časopisa (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

PREDNOSTI:

- časopis pokrije velik del izbrane ciljne skupine,
- sporoča izčrpno in omogoča podrobnejšo analizo dogodka in predstavitev ozadja,
- časovna razpoložljivost – bralec sam odloča, kdaj in kako bo bral. Prispevek lahko prebere vedno znova,
- bralec lahko bere, glede na svojo sposobnost sprejemanja informacij,
- bralec ima večjo avtonomijo. Sam izbira vsebino, ki jo želi prebrati (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

SLABOSTI:

- kratka življenjska doba,
- slabša produkcija (Erjavec, K., Volčič, Z.,).

3.1.2 RADIO

Radio je množični medij dvajsetega stoletja in ga uvrščamo med tradicionalne medije. Je zelo dostopen, neposreden, splošno uporaben in dovzeten medij. Informacije prenaša hitreje, kot katerikoli drug medij. Informacije so vsebinsko bogate, razumljive, namenjene najširšemu krogu ljudi (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

Radio je »slep« medij, saj ga lahko le slišimo ne moremo pa ga videti. Prav tako je radio »enkraten« medij, saj se enkrat slišano ne vrne več. Če smo vsebino preslišali, nimamo možnosti ponovnega predvajanja (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

PREDNOSTI:

- hitro sporočanje informacij oziroma ažurnost,
- cenenost,
- neomejen programski čas,
- množična uporaba (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

SLABOSTI:

- zvočna predstavitev,
- manjša pozornost kot pri televiziji,
- kratke izpostavitve (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

3.1.3 TELEVIZIJA

Med množičnimi mediji posebej prevladuje televizija. Kot medij vzpostavlja svojevrsten odnos do realnosti. Posebnost televizije je v novi, vizualno gibljivi predstavitvi dogodka. Gledalcu daje občutek, da je na kraju dogodka. Gledalec novice sprejema tako slušno kot vidno (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

PREDNOSTI:

- sintetičnost: gibljiva slika, besedilo, zvočni učinki pripomorejo k prepričljivosti in dokumentarnosti posredovanega sporočila,
- hkratnost: neposredni zvočni in slikovni prenos dogajanja,
- lažje sprejemanje informacij in močnejše vživljanje gledalca v televizijska sporočila. Pričara vtis realnejše stvarnosti (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

SLABOSTI:

- prekomerno gledanje televizije ima odločilen vpliv na zdravje,
- televizija ima močan učinek notranjega siromašenja in povzroča občutke žalosti, osamljenosti in razburjenosti,
- družine, ki prekomerno gledajo televizijo, so manj dejavne in ustvarjalne,
- gledanje televizije mnogim povzroča izgubo čutnega zaznavanja (Erjavec, K., Volčič, Z., 1999).

3.1.4 INTERNET

Internet je v splošnem smislu računalniško omrežje, ki povezuje več omrežij. Je javno razpoložljiv, mednarodno povezan sistem računalnikov z informacijami in uslugami za uporabnike. Pri svojem delu vedno več ljudi vsakodnevno uporablja storitve medmrežja (Colombain, 2009).

PREDNOSTI:

- komunikacija: elektronska pošta, forumi, klepetalnice,
- hiter dostop do informacij,
- poslovanje: predstavimo storitve oziroma produkte, internetno trgovanje, minimalni stroški, hiter doseg tržišč,
- izobraževanje: učenje na daljavo, iskanje gradiva in informacij,
- boljše kognitivne sposobnosti.

SLABOSTI:

- manipulacija z informacijami,
- internetne prevare,
- nadomestek za pristne socialne stike,
- zasvojenost (Colombain, 2009).

3.2 POZITIVNI IN NEGATIVNI UČINKI MEDIJEV

Prvi stik z mediji se lahko začne v ranem otroštvu z različnimi bolj ali manj domiseljnimi risanimi filmi, ki so lahko poučni kakor tudi nasilni. Večina današnjih otrok že od malih nog odraščajo s tehnologijo, ki je prisotna v naši domovih, torbica in jaknah.

Preživljanje prostega časa pred množičnimi mediji ima tako pozitivne kot negativne učinke.

Pozitivni vidiki uporabe množičnih medijev so, da:

- ponujajo široko paleto vzgojnih vsebin,
- ponujajo simbolni material za ustvarjanje fantazij,
- uporaba računalnika vpliva na boljši kognitivni razvoj otrok (Medved Cvikel, 2010).

Poleg pozitivnih učinkov prinašajo množični mediji v naše domove tudi mnogo negativnih posledic:

- fenomen »izgube dvorišča«,
- napačno razumevanje nasilja otrok,
- problem ločevanja med realnostjo in fikcijo,
- premalo gibanja (Medved Cvikel, 2010).

Vse bolj je izrazit fenomen »izgube dvorišča«. Za otroštvo prejšnjih generacij otrok je bilo značilno druženje z vrstniki na dvorišču, kar je bilo zelo pomembno. Učili so se odnosov, socializacije, gradili so prijateljske vezi, se preizkušali, prilagajali. Tega več ni. Otroci vse več časa preživljajo pred televizorji in računalniki, varno za zidovi naših domov, vendar nikakor stran od vseh nevarnosti, saj jim je nasilje na zaslonu dosegljivo na klik (Medved Cvikel, 2010).

RAZISKOVALNI DEL

4 NAMEN

Namen raziskovalne naloge je ugotoviti, kakšen je vpliv množičnih medijev na preživljanje prostega časa učencev Osnovne šole Hudinja. Zanimalo nas je predvsem, kakšen je pogled učencev razredne (3., 4. razred) in predmetne stopnje (8., 9. razred) na različne množične medije ter kakšen vpliv imajo posamezni mediji na preživljanje prostega časa.

5 HIPOTEZE

Pri opredelitvi hipotez smo se oprli na dosedanja teoretična izhodišča in raziskave, ki so bile do sedaj izvedene v slovenskem prostoru na področju množičnih medijev in preživljanja prostega časa mladih.

H_1 = Učenci predmetne stopnje imajo manj prostega časa kot učenci razredne stopnje.

H_2 = Množična medija, ki ju učenci razredne in predmetne stopnje največ uporabljajo, sta televizija in internet.

H_3 = Raba medijev je pogosteje povezana z zabavo in sprostitvijo kot pa z učenjem in pridobivanjem znanja oziroma informacij.

6 VZOREC

Naš vzorec raziskovanja predstavljajo vsi učenci, ki obiskujejo 3., 4., 8. in 9. razred Osnovne šole Hudinja. V raziskavi je sodelovalo 175 učencev, od tega 86 učencev razredne stopnje (3., 4. razred) in 89 učencev predmetne stopnje (8., 9. razred).

7 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV

Podatke smo pridobili z anketnim vprašalnikom (priloga 1), ki je sestavljen iz vprašanj odprtega in zaprtega tipa.

V šoli smo v mesecu novembru med učence razdelili 175 anketnih vprašalnikov, ki so jih reševali pri razrednih urah. V začetku decembra smo dobili nazaj vseh 175 izpolnjenih anketnih vprašalnikov, od tega je bilo 12 nepopolnih, zato smo jih izločili iz nadaljnje obdelave. Vse anketne vprašalnike smo nato pregledali in odgovore analizirali ter izdelali tabele in grafe. Na koncu smo naše ugotovitve tudi zapisali.

8 MERSKI INSTRUMENT

Pri raziskovalnem delu smo si pomagali z anketnim vprašalnikom, ki zajema 12 raziskovalnih vprašanj zaprtega in odprtega tipa, ki so povezana predvsem s preživljanjem prostega časa osnovnošolcev in rabo množičnih medijev. Anketni vprašalnik je bil anonimen.

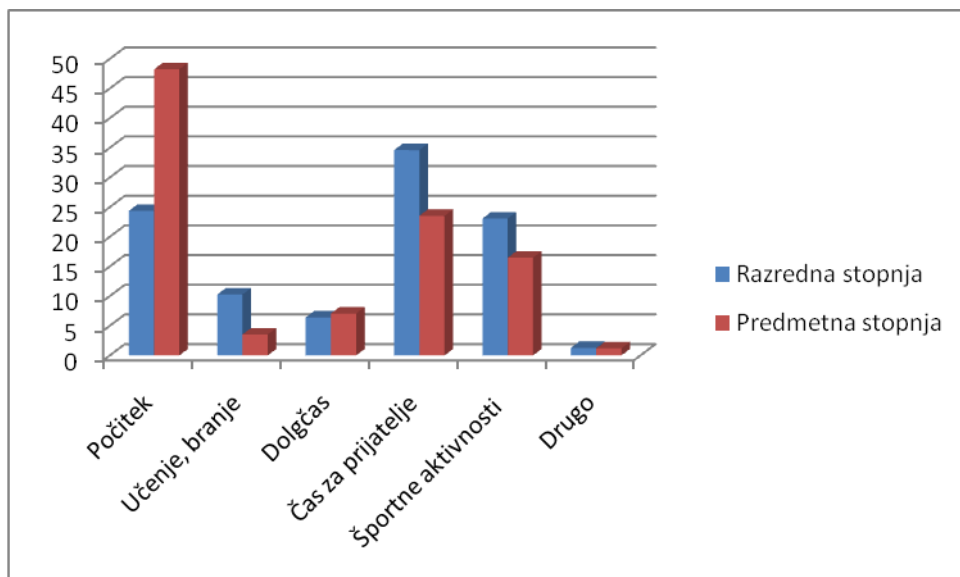
9 REZULTATI IN RAZLAGA

Pridobljene podatke smo po analizi prikazali v tabelah in grafih.

9.1 ANALIZA

Tabela 1: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 1: Kaj vam pomeni beseda »prosti čas«?

Pomen besede prosti čas	Razredna stopnja		Predmetna stopnja	
	f	f %	f	f %
Počitek	19	24,36	41	48,23
Učenje, branje	8	10,26	3	3,53
Dolgčas	5	6,41	6	7,06
Čas za prijatelje	27	34,61	20	23,53
Športne aktivnosti	18	23,08	14	16,47
Drugo	1	1,28	1	1,18
SKUPAJ	78	100	85	100

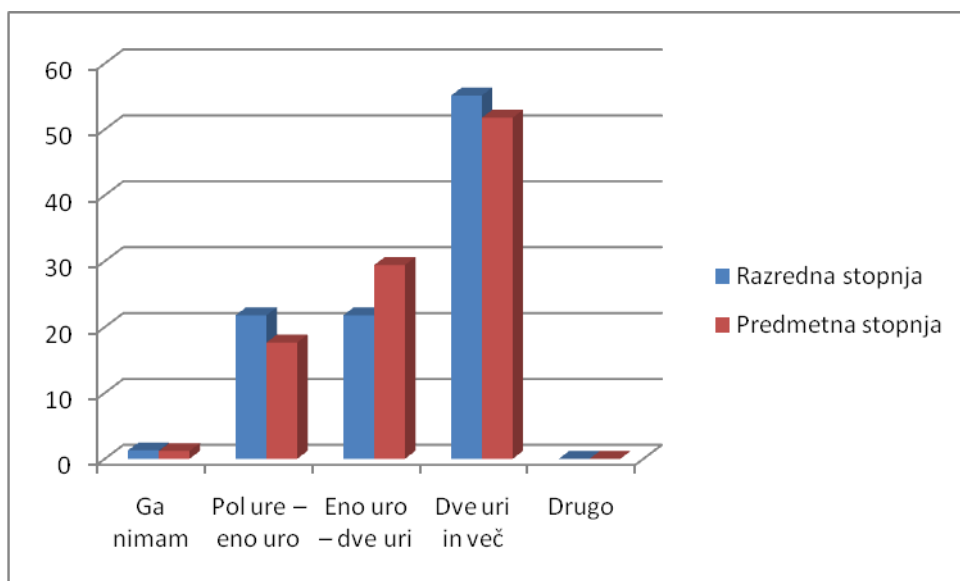
Graf 1: Kaj vam pomeni beseda »prosti čas«?

Tabela in graf številka 1 prikazujeta podatke o tem, kaj učencem razredne in predmetne stopnje pomeni beseda prosti čas. Izkazalo se je, da skoraj polovici starejših učencev (48,23 %) beseda prosti čas pomeni predvsem počitek, medtem ko je mlajših učencev, ki so enakega

mnenja, le 24,36 %. Dobra tretjina mlajših učencev (34,61 %) besedo povezuje predvsem s preživljanjem časa s prijatelji.

Tabela 2: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 2: Koliko prostega časa imaš na dan?

Količina prostega časa dnevno	Razredna stopnja		Predmetna stopnja	
	f	f %	f	f %
Ga nimam	1	1,28	1	1,18
Pol ure – ene ure	17	21,79	15	17,65
Eno uro – dve uri	17	21,79	25	29,41
Dve uri in več	43	55,13	44	51,76
Drugo	0	0,00	0	0,00
SKUPAJ	78	100	85	100

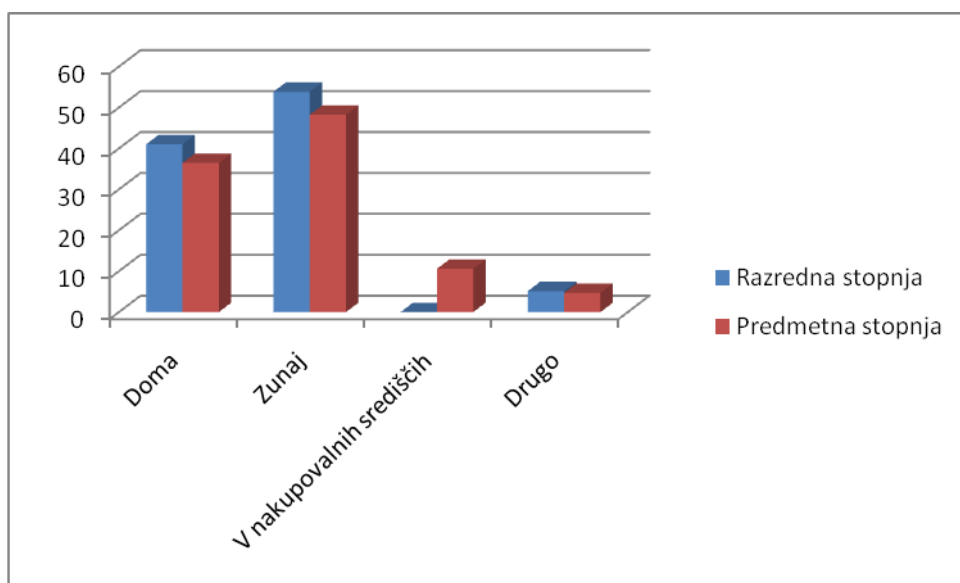

Graf 2: Koliko prostega časa imaš na dan?

Tabela in graf številka 2 prikazujeta podatke o tem, koliko prostega časa imajo učenci na dan. Predvidevali smo, da imajo učenci predmetne stopnje manj prostega časa predvsem zaradi povečane količine učne snovi in domačih nalog, vendar se je izkazalo, da ima več kot polovica učencev razredne stopnje (55,13 %) in približno enak odstotek učencev predmetne stopnje (51,76 %) dve uri ali več prostega časa na dan. Presenetljiv se nam zdi podatek, da glede na pomanjkanje časa in številnih obveznosti izven šole, le dva učenca navajata, da prostega časa sploh nimata.

Tabela 3: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 3: Kje najpogosteje preživljaš prosti čas?

Kraj preživljanja prostega časa	Razredna stopnja		Predmetna stopnja	
	f	f %	f	f %
Doma	32	41,02	31	36,47
Zunaj	42	53,85	41	48,23
V nakupovalnih središčih	0	0,00	9	10,59
Drugo	4	5,13	4	4,71
SKUPAJ	78	100	85	100

Graf 3: Kje najpogosteje preživljaš prosti čas?

Analiza odgovorov glede na kraj preživljanja prostega časa je pokazala, da približno enak odstotek učencev (razredna stopnja - 41,02 %, predmetna stopnja - 36,47 %) preživlja prosti čas doma in zunaj (razredna stopnja - 53,85 %, predmetna stopnja - 48,23 %). Pričakovano in hkrati zaskrbljujoč se nam zdi podatek, ki kaže, da učenci predmetne stopnje (10,59 %) prosti čas preživljajo v nakupovalnih središčih. Pod drugo so učenci navajali predvsem preživljanje prostega časa pri starih starših, v šoli ali v Don Boskovem centru.

Tabela 4: Aktivnosti v prostem času.

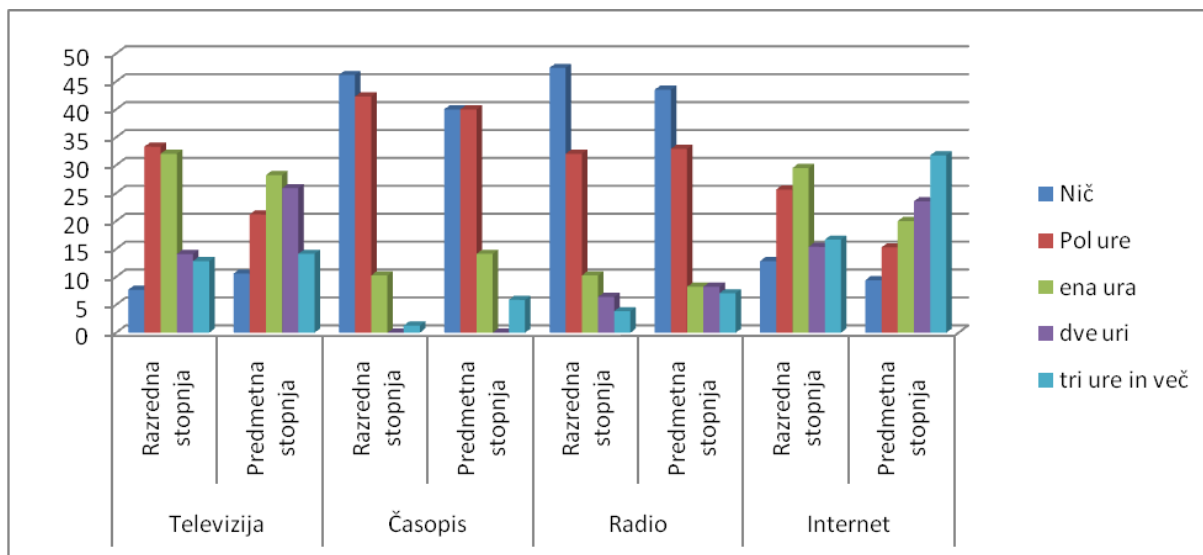
Analiza odprtega tipa vprašanja, kjer smo učence spraševali, kaj najpogosteje počnejo v prostem času, je pokazala, da je teh aktivnosti toliko, da bi jih težko razporedili v kategorije, saj se je veliko odgovorov pojavilo le enkrat ali dvakrat. Tako smo aktivnosti zapisali v tabelo in najpogosteje zapisane aktivnosti poudarili.

Učenci razredne stopnje	Učenci predmetne stopnje
šport	računalnik, playstation, internet, klepeti
računalnik	šport
gledanje televizije	gledanje televizije
igranje doma	druženje s prijatelji
skrivalnice	učenje
angleščina	Don Boskov center
učenje, branje	igranje inštrumentov
verouk	nakupovanje
igranje inštrumentov	branje
risanje, ustvarjanje	poslušanje glasbe
zabava	gledališče, kino
domača opravila	počitek
igranje s prijatelji	pri fantu

Analiza odgovorov je pokazala, da med mlajšimi in starejšimi učenci ni bistvene razlike v načinu preživljanja prostega časa. Večina učencev je namreč navajala, da prosti čas najraje preživlja pred računalnikom in televizijo, se ukvarja s športom in se družijo s prijatelji. Manjše razlike so se pokazale predvsem v tem, da mlajši učenci v prostem času raje ustvarjajo in rišejo, medtem ko starejši pogosteje obiščejo nakupovalne centre in kulturne ustanove ter poslušajo glasbo.

Tabela 5: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 5: Koliko ur dnevno preživiš pred navedenimi mediji?

		Televizija		Časopis, revije		Radio		Internet	
		Razredna stopnja	Predmetna stopnja	Razredna stopnja	Predmetna stopnja	Razredna stopnja	Predmetna stopnja	Razredna stopnja	Predmetna stopnja
Nič	f	6	9	36	34	37	37	10	8
	f %	7,69	10,59	46,15	40	47,43	43,53	12,82	9,41
Pol ure	f	26	18	33	34	25	28	20	13
	f %	33,33	21,18	42,31	40	32,05	32,94	25,64	15,29
ena ura	f	25	24	8	12	8	7	23	17
	f %	32,05	28,23	10,26	14,12	10,26	8,23	29,49	20
dve uri	f	11	22	0	0	5	7	12	20
	f %	14,1	25,88	0	0	6,41	8,23	15,38	23,53
tri ure in več	f	10	12	1	5	3	6	13	27
	f %	12,82	14,12	1,28	5,88	3,85	7,06	16,67	31,76

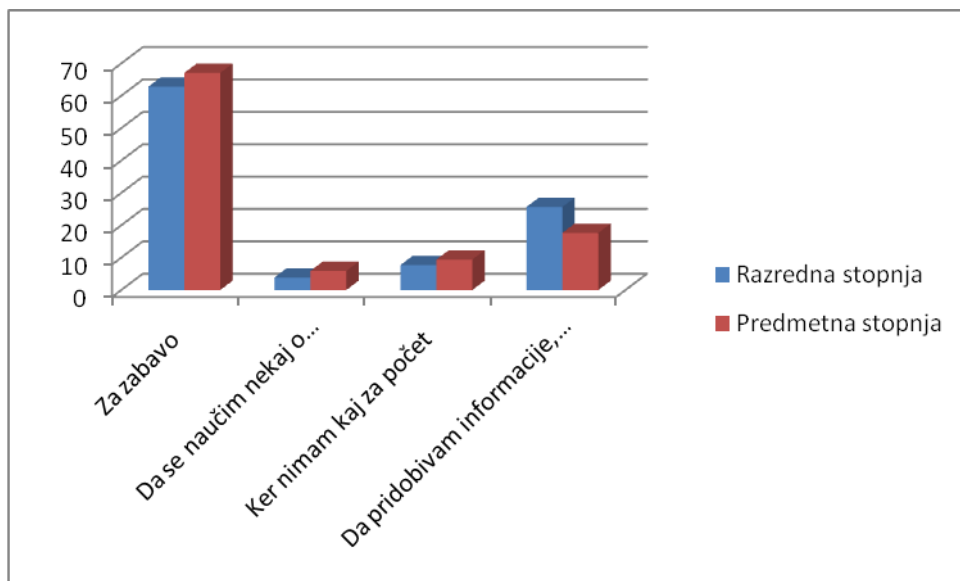

Graf 4: Koliko ur dnevno preživiš pred navedenimi mediji?

Tabela številka 5 in graf številka 4 prikazujeta podatke o tem, koliko ur dnevno učenci preživijo pred posameznimi mediji. Zelo zgovoren je podatek, da skoraj tretjina učencev predmetne stopnje (31,76 %) na spletu preživi kar tri ali več ur dnevno. Prav tako je zaskrbljujoč podatek o tem, da tako učenci predmetne kot razredne stopnje ne berejo časopisov oziroma revij (razredna stopnja - 46,15 %), predmetna stopnja - 40,00 %) ali poslušajo radia (razredna stopnja - 47,43 %, predmetna stopnja 43,53 %). Prevladujoča medija, tako med učenci razredne stopnje kot predmetne stopnje sta internet in televizija.

Tabela 6: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 6: Zakaj uporabljaš zgoraj naštetje medije?

Raba množičnih medijev	Razredna stopnja		Predmetna stopnja	
	f	f %	f	f %
Za zabavo	49	62,82	57	67,06
Da se naučim nekaj o medsebojnih odnosih	3	3,85	5	5,88
Ker nimam kaj početi	6	7,69	8	9,41
Da pridobivam informacije, se učim	20	25,64	15	17,65
SKUPAJ	78	100	85	100

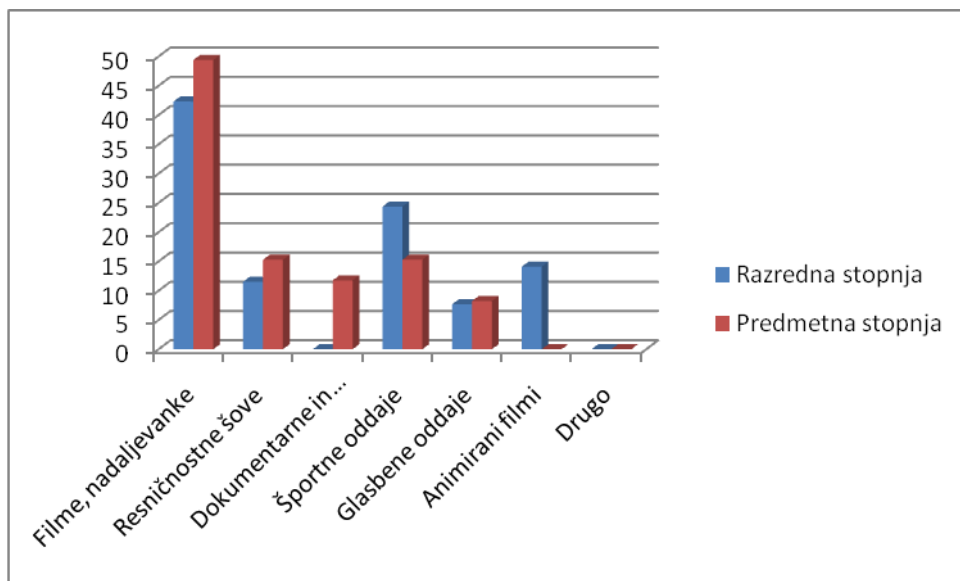

Graf 5: Zakaj uporabljaš zgoraj naštete medije?

Analiza odgovorov glede na rabo množičnih medijev je pokazala, da približno enak odstotek učencev (razredna stopnja - 62,82 %, predmetna stopnja - 67,06 %) množične medije uporablja za zabavo. Zanimiv se nam zdi podatek, da več učencev razredne stopnje (25,64 %) množične medije uporablja za pridobivanje informacij in učenje kot učenci predmetne stopnje (17,65 %), saj menimo, da učenci predmetne stopnje bolj potrebujejo množične medije predvsem za izdelavo seminarskih nalog, opravljanje domačih nalog in učenje. Kar štirinajst učencev izmed vseh anketiranih je odgovorilo, da medije uporabljajo zato, ker nimajo kaj početi.

Tabela 7: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 7: Kaj najpogosteje gledaš na televiziji?

Najpogosteje gledane vsebine na TV	Razredna stopnja		Predmetna stopnja	
	f	f %	f	f %
Filme, nadaljevanke	33	42,31	42	49,41
Resničnostne šove	9	11,54	13	15,29
Dokumentarne in informativne oddaje	0	0,00	10	11,77
Športne oddaje	19	24,36	13	15,29
Glasbene oddaje	6	7,69	7	8,24
Animirane filme	11	14,10	0	0,00
Drugo	0	0,00	0	0,00
SKUPAJ	78	100	85	100

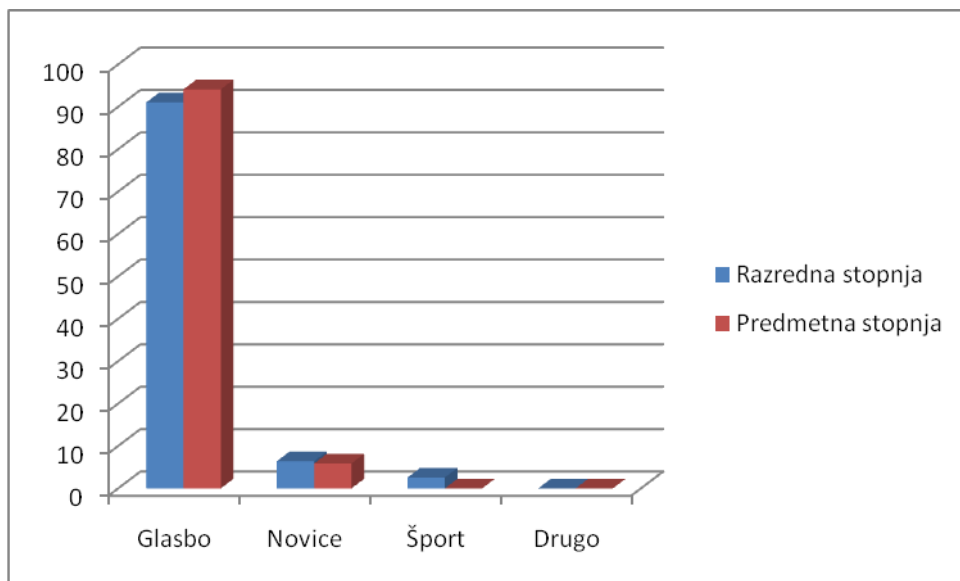

Graf 6: Kaj najpogosteje gledaš na televiziji?

Tabela številka 7 in graf številka 6 prikazujeta podatke o tem, katere so najpogosteje gledane vsebine na televiziji. Po analizi rezultatov smo ugotovili, da učenci razredne in predmetne stopnje na televiziji najraje gledajo filme in nadaljevanke (razredna stopnja - 42,31 %, predmetna stopnja - 49,41 %). Sledijo športne oddaje, ki jih gleda 24,36 % učencev razredne stopnje, medtem ko je takšnih učencev predmetne stopnje 15,29 %. Enak odstotek (15,29 %) učencev predmetne stopnje gleda tudi resničnostne šove. Glede na starostno razliko se nam zdi razumljivo, da učenci razredne stopnje bolj pogosto gledajo animirane filme kot učenci predmetne stopnje. Zaskrbljujoč se nam zdi podatek, da je le deset učencev predmetne stopnje (11,77 %) odgovorilo, da najpogosteje na televiziji gledajo dokumentarne in informativne oddaje, medtem ko tako ni odgovoril nihče izmed učencev razredne stopnje.

Tabela 8: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 8: Kaj najpogosteje poslušas po radiu?

Najpogosteje poslušane vsebine na radiu	Razredna stopnja		Predmetna stopnja	
	f	f %	f	f %
Glasbo	71	91,03	80	94,12
Novice	5	6,41	5	5,88
Šport	2	2,56	0	0,00
Drugo	0	0,00	0	0,00
SKUPAJ	78	100	85	100

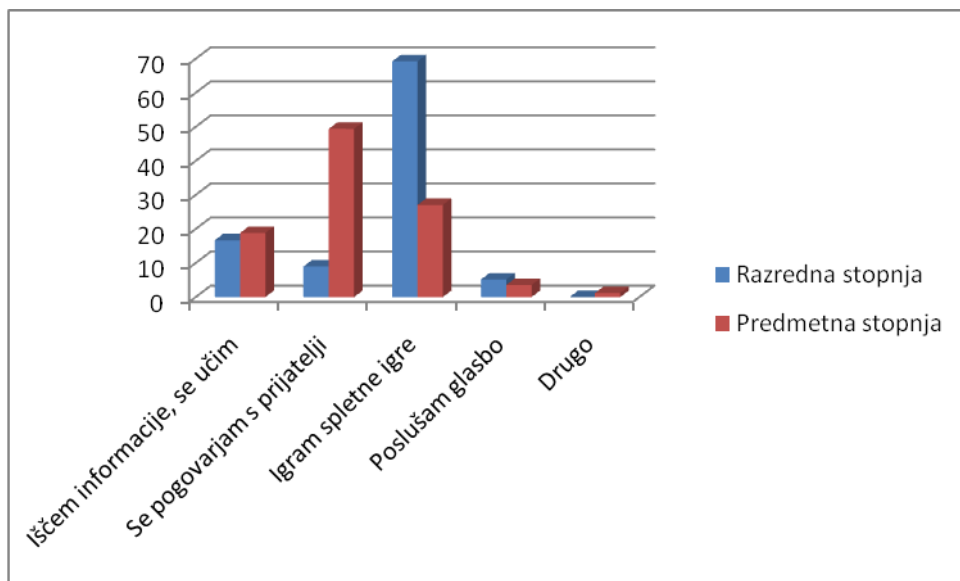

Graf 7: Kaj najpogosteje poslušas po radiu?

Po analizi podatkov, lahko ugotovimo, da učenci razredne stopnje na radiu najraje poslušajo glasbo (91,03 %), prav tako učenci predmetne stopnje (94,12 %). Presenetljivo se nam zdi, da tako majhen odstotek učencev radio uporablja za poslušanje novic (razredna stopnja - 6,41 %, predmetna stopnja - 5,88 %) oziroma športnih novic (razredna stopnja - 2,56 %, predmetna stopnja - 0 %).

Tabela 9: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 9: Kaj najpogosteje počneš na internetu?

Najpogosteje obiskane vsebine na internetu	Razredna stopnja		Predmetna stopnja	
	f	f %	f	f %
Iščem informacije, se učim	13	16,67	16	18,82
Se pogovarjam s prijatelji	7	8,97	42	49,41
Igram spletne igre	54	69,23	23	27,06
Poslušam glasbo	4	5,13	3	3,53
Drugo	0	0,00	1	1,18
SKUPAJ	78	100	85	100

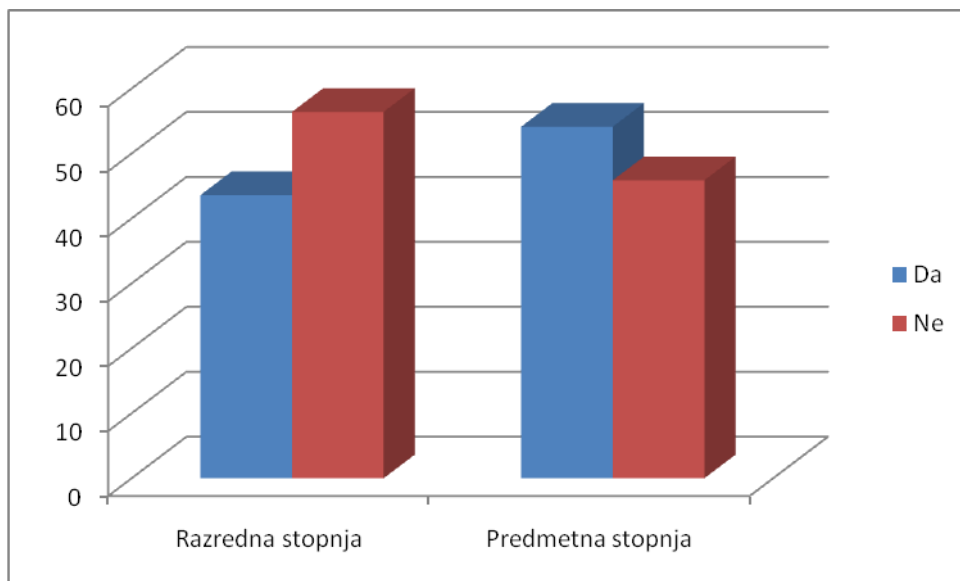

Graf 8: Kaj najpogosteje počneš na internetu?

Tabela številka 9 in graf številka 8 prikazujeta podatke o tem, kaj učenci najpogosteje počnejo na internetu. Izkazalo se je, da učenci razredne stopnje na internetu najpogosteje igrajo spletne igre (69,23 %), medtem ko se učenci predmetne stopnje preko spleta najpogosteje pogovarjajo s prijatelji (49,41 %). Odstotek učencev, ki najpogosteje uporabljajo internet za iskanje informacij in učenje je približno enak (razredna stopnja - 16,67 %, predmetna stopnja - 18,82 %). Najmanj učencev razredne in predmetne stopnje na internetu poslušajo glasbo (razredna stopnja - 5,13 %, predmetna stopnja - 3,53 %).

Tabela 10: Število (f) in odstotek (f %) za vprašanje številka 10: Ali meniš, da mladi premalo časa preživljate na prostem, v naravi?

Zadostnost preživljanja prostega časa na prostem, v naravi	Razredna stopnja		Predmetna stopnja	
	f	f %	f	f %
Da	34	43,59	46	54,12
Ne	44	56,41	39	45,88
SKUPAJ	78	100	85	100

Graf 9: Ali meniš, da mladi premalo časa preživljate na prostem, v naravi?

Tabela številka 10 in graf številka 9 prikazujeta podatke o tem, kaj menijo učenci o zadostnem preživljanju prostega časa v naravi ali na prostem. Dobra polovica učencev predmetne stopnje (54,12 %) meni, da mladi premalo časa preživijo na prostem, medtem ko tako meni 43,59 % učencev razredne stopnje.

Tabela 11: Predlogi učencev, kako povečati količino preživljanja časa na prostem, v naravi.

Razredna stopnja:	Predmetna stopnja:
<ul style="list-style-type: none"> - več igranja zunaj, v gozdu - sprehodi - šport na prostem - joga - aktivnejši starši 	<ul style="list-style-type: none"> - več časa zunaj - zapleniti, ukiniti računalnik - več ukvarjanja z otroki

Odgovori na enajsto vprašanje prikazujejo mnenja učencev o tem, kaj bi spremenili, da bi mladi več časa preživljali v naravi (samo tisti, ki so obkrožili da pri desetem vprašanju). Učenci razredne stopnje so odgovorili, da bi se morali več časa igrati zunaj, v gozdu in da bi za aktivnost otrok morali poskrbeti starši. Zanimivo se nam zdi, da prav tako učenci predmetne stopnje menijo, da so za njihovo aktivnost odgovorni starši, obenem pa si z njimi želijo preživeti več časa.

9. 3 RAZLAGA HIPOTEZ

S pomočjo dobljenih rezultatov smo potrdili ali ovrgli hipoteze pred začetkom raziskovanja.

H₁ = Učenci predmetne stopnje imajo manj prostega časa kot učenci razredne stopnje.

Domnevo, ki pravi, da imajo učenci predmetne stopnje manj prostega časa kot učenci razredne stopnje, lahko v celoti ovrgemo, saj se je izkazalo, da ima približno enak odstotek učencev kar dve uri in več prostega časa dnevno.

H₂ = Množična medija, ki ju učenci razredne in predmetne stopnje največ uporabljajo, sta televizija in internet.

Trditev, ki pravi, da sta najpogosteje uporabljena medija učencev televizija in internet, lahko v celoti potrdimo, saj se je izkazalo, da tako učenci predmetne kot razredne stopnje pred televizijskimi zasloni in na spletu preživijo bistveno več časa kot ob branju tiska in poslušanju radia.

H₃ = Raba medijev je pogosteje povezana z zabavo in sprostivjo kot pa z učenjem in pridobivanjem znanja oziroma informacij.

Hipotezo, ki pravi, da učenci najpogosteje uporabljajo medije predvsem za zabavo in sprostitev in ne za učenje in pridobivanje novih znanj oziroma informacij, lahko v celoti potrdimo, saj se je izkazalo, da večji odstotek učencev razredne in predmetne stopnje uporablja medije predvsem za zabavo in sprostitev, precej nižji odstotek je tistih učencev, ki se s pomočjo medijev učijo oziroma pridobivajo nova znanja in informacije.

10 ZAKLJUČEK

V sodobnem svetu si težko predstavljamo življenja brez množičnih medijev, saj se z njimi srečujemo že od ranega otroštva, vendar se velikokrat premalo zavedamo, da ima raba množičnih medijev ne le pozitivne, ampak tudi negativne posledice.

Namen raziskave je bil ugotoviti, kakšen je vpliv množičnih medijev na preživljanje prostega časa učencev Osnovne šole Hudinja. Zanimalo nas je predvsem, kakšen je pogled učencev razredne in predmetne stopnje na različne množične medije ter kakšen vpliv imajo posamezni mediji na preživljanje prostega časa. Glede na dobljene rezultate lahko rečemo, da imajo tako učenci predmetne kot razredne stopnje kljub številnim šolskim obveznostim še vedno na voljo dovolj prostega časa. Spodbudno je, da učencem prosti čas pomeni predvsem čas za počitek, čas za prijatelje in športne aktivnosti.

Zaskrbljujoče se nam zdi, da še vedno skoraj polovica anketiranih učencev predmetne in razredne stopnje večino prostega časa preživlja doma. Dobrih 10 % učencev predmetne stopnje je odgovorilo, da prosti čas preživljajo v nakupovalnih središčih.

Množični mediji imajo štiri različne funkcije, med katerimi je tudi omogočanje prenosa znanja. Ugotovili smo, da jih učenci pogosteje rabijo predvsem za sprostitev, ne pa toliko za učenje in iskanje novih informacij. Televizijo kot medij pogosteje uporabljajo za gledanje filmov, nadaljevank in resničnostnih šovov kot pa informativnih oddaj. Interneta se poslužujejo predvsem za igranje spletnih iger in klepetanje s prijatelji. Ob tem smo pomislili, koliko se učenci med seboj pravzaprav družijo in srečujejo in ali jim splet predstavlja nadomestek za pristnejše socialne stike. Prav tako se je izkazalo, da učenci malo časa preživljajo ob branju tiska ali poslušanju radia.

Zanimivo se nam zdi, da učenci odgovornost za preživljanje prostega časa prenašajo na svoje starše in njihovo aktivnost povezujejo prav z njimi. Starši predstavljajo pomemben dejavnik predvsem s pozitivnimi vzpodbudami in ne s prevzemanjem odgovornosti nase. Menimo, da je skrajni čas, da vsi spoznamo, da odgovornost za preživljanje časa, ki ga imamo v današnji družbi vse manj, nosimo sami.

VIRI IN LITERATURA

- Bajzek, J. (2003). *Zrcalo odraščanja*. Radovljica: Didakta.
- Derganc, S. (2004). *Prosti čas mladih*. Ljubljana: Mladinski ceh.
- Erjavec, K., Volčič, Z. (1999). *Odraščanje z mediji*. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
- Erjavec, K., Volčič, Z. (1999). *Moč in nemoč televizije*. Ljubljana: Rokus.
- Erjavec, K., Volčič, Z. (1999). *Medijska pismenost*. Ljubljana: DZS.
- Colombain, J. (2009). *Moj računalnik, internet in jaz*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Medved Cvikel, B. *Otroci in digitalni mediji*. Pridobljeno 29. 10. 2010 iz http://www.otroci.si/vzgoja_otrok/otroci_in_digitalni_mediji.html.
- Ule, M., Mihelj V. (1995). *Predah za študentsko mladino*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Urad Republike Slovenije.
- Tomori, M. (2000). *Otroci in vpliv vizualnih medijev*. Ljubljana: Slovenska pediatrija.
- Jurak, G. (2002). *Nekatere značilnosti preživetja poletnih počitnic slovenskih osnovnošolcev in srednješolcev*. Ljubljana: Slovenska pediatrija.

PRILOGE

Priloga 1:

ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni,

Smo učenke osmega razreda in delamo raziskovalno nalogo o vplivu množičnih medijev na preživljanje prostega časa učencev Osnovne šole Hudinja. Pri tem bomo potrebovale vašo pomoč, zato Vas prosimo, da na vsa vprašanja odgovarjate resno. Anketni vprašalnik je anonimen. Za Vaše sodelovanje se vam iskreno zahvaljujemo.

Razred: _____

1. Kaj vam pomeni beseda »prosti čas«? (Obkroži najustreznejši odgovor).

- a) počitek
- b) učenje, branje
- c) dolgčas
- č) čas za prijatelje
- d) športne aktivnosti
- e) drugo: _____

2. Koliko prostega časa imaš na dan? (Obkroži najustreznejši odgovor.)

- a) ga nimam
- b) pol ure – ene ure
- c) eno uro – dve uri
- č) dve uri in več
- d) drugo: _____

3. Kje najpogosteje preživljaš prosti čas? (Obkroži najustreznejši odgovor.)

a) doma

b) zunaj

c) v nakupovalnih središčih

č) drugo: _____

4. Kaj najpogosteje počneš v svojem prostem času? Navedi eno aktivnost.

5. Koliko ur dnevno preživiš pred navedenimi mediji? S križcem označi najustreznejši odgovor.

	Nič	Pol ure	Eno uro	Dve uri	Tri ure in več
Televizija					
Časopisi, revije					
Radio					
Internet					

6. Zakaj uporabljaš zgoraj naštete medije? (Obkroži najustreznejši odgovor.)

a) za zabavo

b) da se naučim nekaj o medsebojnih odnosih

c) ker nimam kaj početi

č) da pridobivam informacije, se učim

d) drugo: _____

7. Kaj najpogosteje gledaš na televiziji? (Obkroži najustreznejši odgovor.)

- a) filme, nadaljevanke
- b) resničnostne šove
- c) dokumentarne in informativne oddaje
- č) športne oddaje
- d) glasbene oddaje
- e) animirani filmi
- f) drugo: _____

8. Kaj najpogosteje poslušas po radiu? (Obkroži najustreznejši odgovor.)

- a) glasbo
- b) novice
- c) šport
- č) drugo: _____

9. Kaj najpogosteje počneš na internetu? (Obkroži najustreznejši odgovor.)

- a) iščem informacije, se učim
- c) se pogovarjam s prijatelji
- č) igram spletne igre
- d) drugo: _____

10. Ali meniš, da mladi premalo časa preživljate na prostem, v naravi?

- a) da
- b) ne

11. Če si na prejšnje vprašanje odgovoril z da, pojasni, kako bi to spremenil.
